

Nieuwe NL premieovereenkomsten en EU PEPPs.....implicaties voor de Nederlandse pensioen sector

Jacqueline Lommen
Netspar, 16 september 2015

Inhoud - NL Premieovereenkomsten en EU PEPPs

Wat gaat dit allemaal betekenen in de praktijk?

PEPP

van EU interne markt naar de Nederlandse pensioensector

Premieovereenkomst

van wetgeving naar concrete pensioenoplossingen voor sociale partners

Inhoud - NL Premieovereenkomsten en EU PEPPs

Wat gaat dit allemaal betekenen in de praktijk?

PEPP

van EU interne markt naar de Nederlandse pensioensector

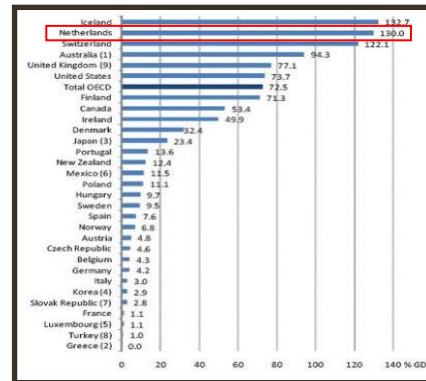
Premieovereenkomst

van wetgeving naar concrete pensioenoplossingen voor sociale partners

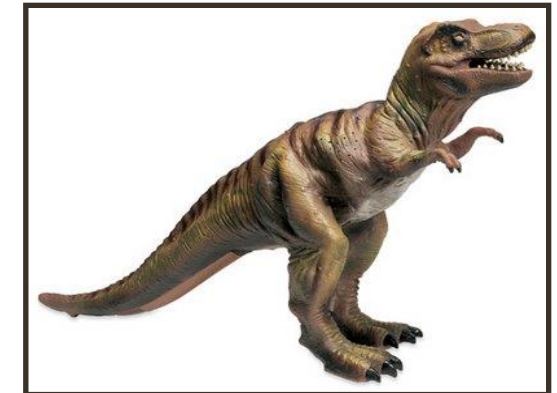
Nederlands pensioenstelsel: Een prachtstelsel maar houdbaarheid onder druk

Mercer: “Nederlandse pensioensysteem bij de besten ter wereld”

OESO: “Nederlandse pensioenbesparingen 130% van BNP”

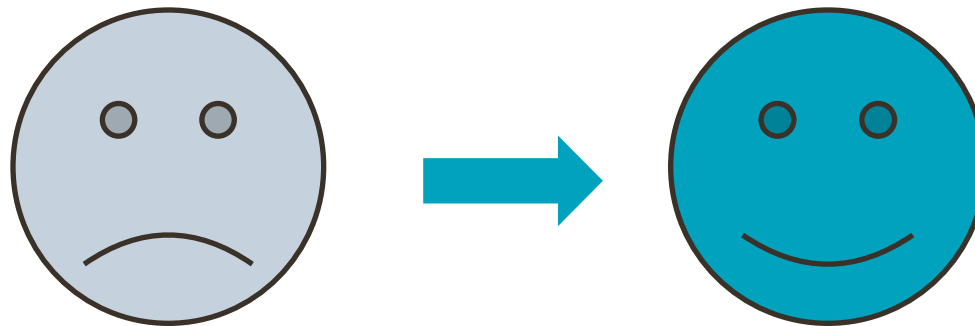

Darwin: “It is not the strongest of the species that survives, nor the most intelligent. It is the one that is the most adaptable to change”

Wet van de remmende voorsprong

Europa werkt als Catalyst for Change in de Nederlandse pensioensector (1)

- EU heeft veelal géén mandaat en géén intentie om zich met Nederlands pensioenstelsel te “bemoeien”
- “Europa” is als een mammoettanker die vaart. Zelf in de stuurhut gaan zitten !!

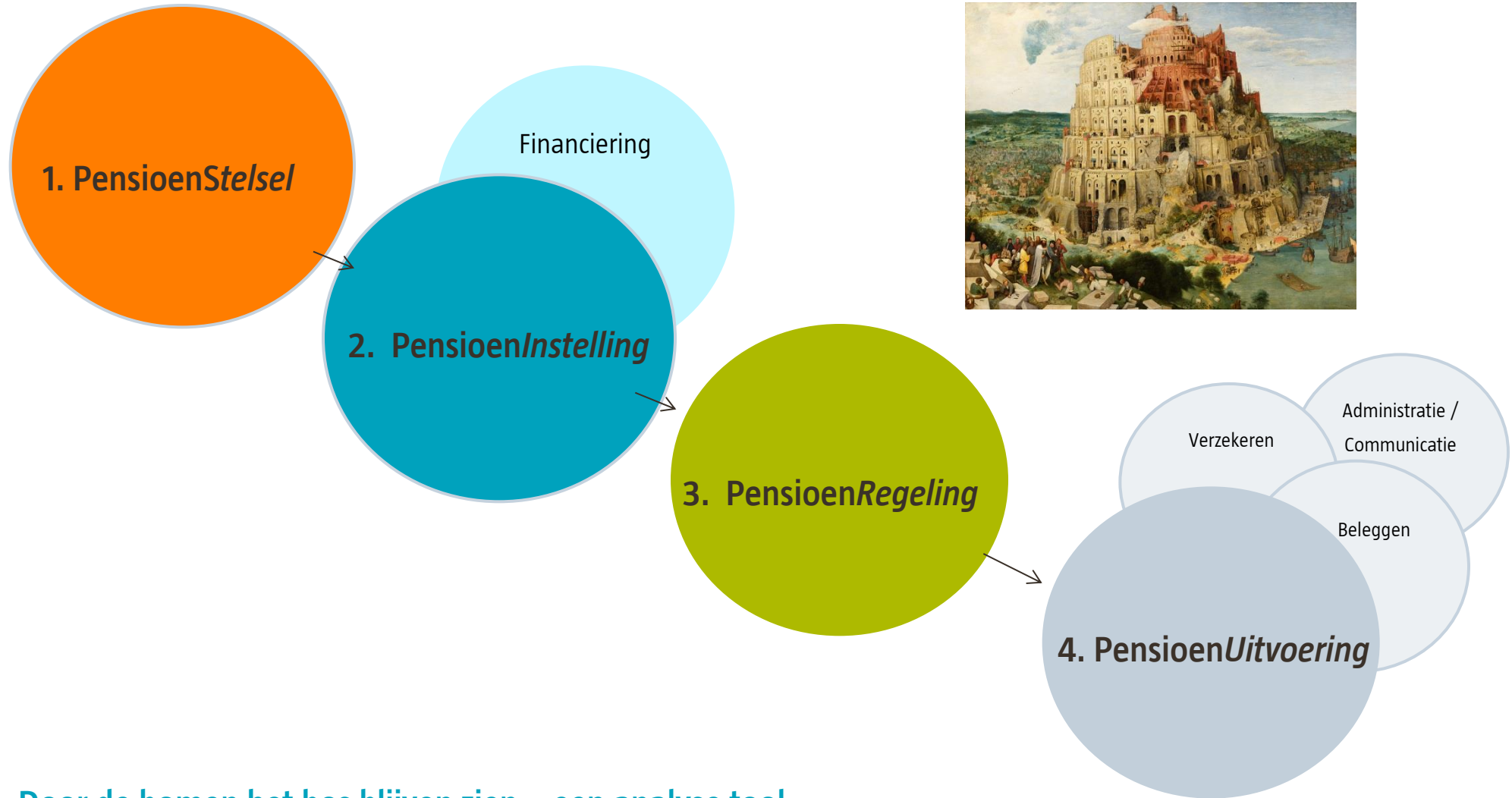

Europa werkt als Catalyst for Change in de Nederlandse pensioensector (2)

- Invloed van “Europa” vooral via marktontwikkelingen
- Invloed van “Europa” via EU wetgeving verloopt primair via pensioeninstelling (aangrijpingspunt) en ECJ

Directe impact van Europa op NL pensioensector en in dagelijkse praktijk nauwelijks merkbaar. Echter, Europa heeft heel impliciet, heel subtiel invloed op alles wat thans in de NL pensioenpolder speelt

Fundamentele veranderingen in NL pensioensector gaande op 4 gebieden

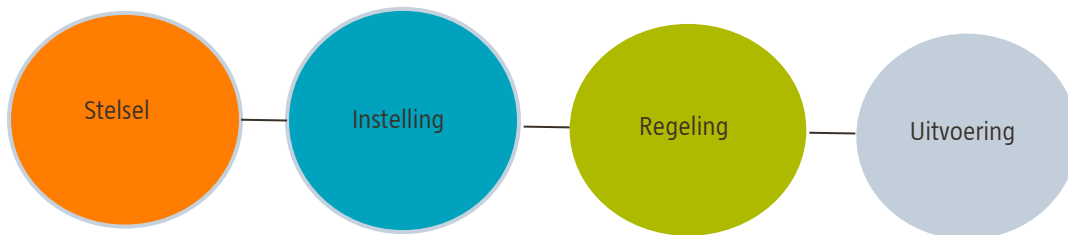

Door de bomen het bos blijven zien – een analyse tool

Veranderingen n.a.v. noodzakelijk onderhoud

Noodzakelijk onderhoud

- Fiscaal Witteveen kader 2014 (versoering opbouw)
- Fiscaal Witteveen kader 2015 (netto pensioen)
- Aanpassing FTK / UFR funding eisen pensioenfondsen
- Pension Fund Governance pensioenfondsen
- Pensioenknip (Motie Lodders)
- Individuele waardeoverdrachten
- Wet Pensioencommunicatie Pensioen 1-2-3
- Transparantie uitvoerings/vermogensbeheerkosten
- ...

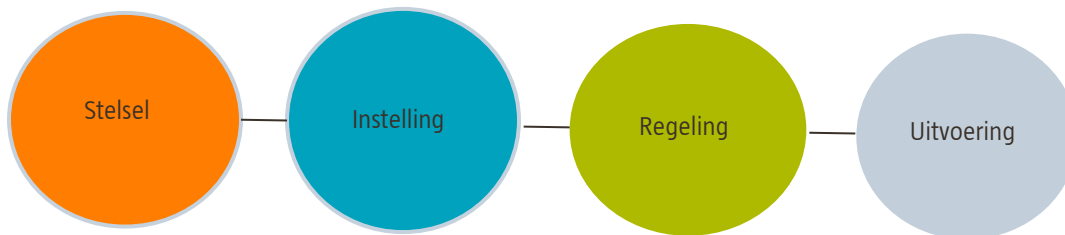
..... en fundamentele veranderingen (hoofdpijnennota)

Noodzakelijk onderhoud

- Fiscaal Witteveen kader 2014 (versoering opbouw)
- Fiscaal Witteveen kader 2015 (netto pensioen)
- Aanpassing FTK/UFR funding eisen pensioenfondsen
- Pension Fund Governance pensioenfondsen
- Pensioenknip (Motie Lodders)
- Individuele waardeoverdrachten
- Wet Pensioencommunicatie Pensioen 1-2-3
- Transparantie uitvoerings/vermogensbeheerkosten
- ...

Fundamentele aanpassingen

- Fiscaal Witteveen kader – vervolg
- Nationale pensioenregeling / Pillar 1b / ZZPers
- Doorsneesystematiek beëindigen
- Zorg/Pensioen/Wonen
- Introductie APF
- Grote verplichtstelling verhangen / ring-fencing BPF
- Herziening pensioenrichtlijn / crossborder PPIs
- EIOPA QAST (“Europese FTK”)
- Optimalisering premieovereenkomst
- SER nieuwe regeling (invaren oude DB rechten?)
-

Er gebeurt veel fundamenteels in Den Haag → Sluit aan !!!

EIOPA – Occupational Pensions Committee

- EIOPA steeds meer gericht op pensioenen (naast verzekeringen, Solvency2)
- Nederland sterk vertegenwoordigd in EIOPA Pensioen
 - Secretariaat
 - OPC voorzitterschap (2015)
 - Stakeholders' group
- EIOPA steeds meer gericht op DC regelingen (naast solvency eisen voor DB regelingen en IORP Dir review)
 - 2012/3: personal pensions subcommittee (PEPP)
 - 2014/5: EIOPA DC stress test
 - 2016/7: Occupational DC pensions (?)

Nederland zit dicht bij het vuur → omarmen van EIOPA DC initiatieven en pro-actief mee vormgeven

Aandachtspunten voor Nederland in PEPP dossier

Nederland (samen met UK) loopt (ver) voorop met DC scheme design, risicobeheer, LC beleggingsbeleid, kostenefficiency, zorgplicht, deelnemerscommunicatie, etc.

- continu bewust van zijn
- constructieve inbreng
- noodzaak om vinger nauw aan de pols houden in EU PEPP en EIOPA DC dossiers

Aandachtspunten voor Nederland in PEPP dossier

Nederland (samen met UK) loopt (ver) voorop met DC scheme design, risicobeheer, LC beleggingsbeleid, kostenefficiëntie, zorgplicht, deelnemerscommunicatie, etc.

- continu bewust van zijn
- constructieve inbreng
- noodzaak om vinger nauw aan de pols houden in EU PEPP en EIOPA DC dossiers

Uitgangspunten:

- PEPP is een pensioenregeling (geen pensioeninstelling)
- Geen nieuwe PEPP aanbieders (maar bestaande IORPs, verzekeraars, beleggingsinstellingen, banken, MIFIDs)
- Solvency regels geen onderdeel PEPP dossier (same risk same rules principe)
- 2nd regime goed toepassen; zoniet dan normale EU regelgeving route (zie volgende slide)
- PEPP zowel in 3^e als in 2^e pensioenpijler toepassen (retailisering, zie nettopensioen in Nederland)

Scheme design / pensioenoplossing:

- Geen verplichte minimumgaranties (in opbouw EN uitkeringsfase)
- Geen kwantitatieve beleggingsrestricties (maar prudent person)
- Geen wettelijk kostenplafond (maar laat over aan vrije markt)
- Geen verplicht advies (ook execution only; wel zorgplicht en deskundigheidseisen adviseurs)
- Geen verbod op online distributie (niet exclusief via banken, IFA's en tied agents)

Thans nog onderbelicht, dus actief inbrengen:

- Focus op uitkering en longevity risk (niet op maximaal opgebouwd kapitaal of jaarlijkse rendement)
- Moderne Life cycle investing technieken (2 componenten return en matching gedachtegoed)
- Moderne Life Cycle funds gebruiken (ipv simpel multiple-fund aanpak)
- Verplichting tot bieden default options, maar met opting out mogelijkheid en bijbehorende zorgplicht
- Shoprecht voor deelnemers heeft ook een keerzijde

PEPP: Second regime

Het toepassen van 2nd regime aanpak is gedurfd..... doel is perfect

.....maar 2nd Regime route is al vele malen en door vele EU Commissionners geopperd.....

..... en (helaas) nog nooit gelukt.... Is er een beter alternatief?!

PEPP: Second regime

Het toepassen van 2nd regime aanpak is gedurfd..... doel is perfect

.....maar 2nd Regime route is al vele malen en door vele EU Commissionners geopperd.....

..... en (helaas) nog nooit gelukt.... Is er een beter alternatief?!

Study a "26th Regime": To combat contractual and jurisdictional issues, an alternative, optional EU regime governing essential parameters could be developed (the so-called 26th regime).

Develop Pan-European Products: In addition to efforts to facilitate the sale of "national products" on a cross-border basis, consideration should also be given to the development of new, specific "pan-European products". These products could be sold throughout the EU on a universal basis and would allow providers to benefit from economies of scale.

Source: FINANCIAL SERVICES ACTION PLAN EXPERT GROUP ON INSURANCE AND PENSIONS, FINAL REPORT, MAY 2004

**Frits Bolkestein
(1999-2004)**

**Charlie McCreedy
(2004-2009)**

The EFR thinks the time is right to begin a debate on how to create such a structure. To start with, such a pension structure could operate alongside and complement existing national pension structures, which would be left undisturbed. From there, the spur of competition is likely to encourage the convergence of national systems. The notion of such a separate structure to operate alongside existing national structures is referred to as a '26th regime' structure.

Source: CREATING A COMMON STRUCTURE FOR PAN-EUROPEAN PENSIONS, European Financial Services Round Table, September 2004

**Michel Barnier
(2009-2014)**

**Jonathan Hill
(2014 – heden)**

On personal pensions, providers are subject to a number of different pieces of legislation. This raises the question of whether we should consider enabling a standardised product, for example through a pan-European or '29th' regime. This would remove obstacles to cross-border access without forcing cross border harmonisation on what is a very diverse market place with very different legal systems in place

Source: speech Jonathan Hill, 12 March 2015,

PEPP: Second regime of is er een beter alternatief?

Drie routes waarlangs de EU interne markt tot stand kan worden gebracht

- 1) Full Harmonisation
- 2) Minimal harmonisation & Mutual recognition
- 3) 29th / 2nd Regime

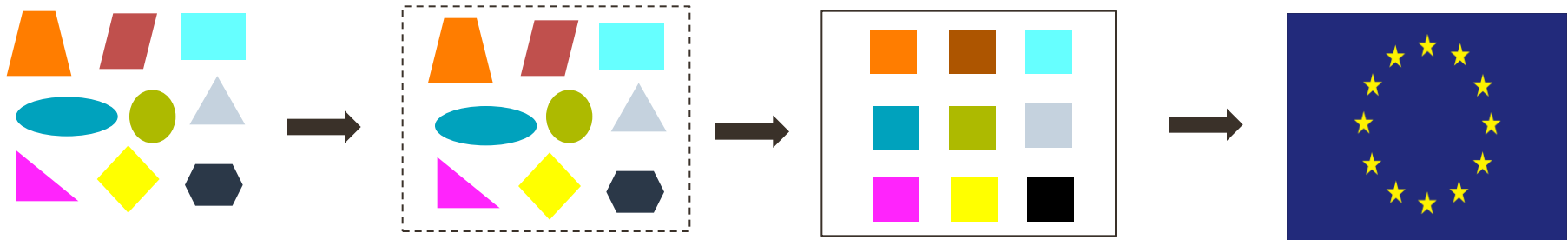
PEPP: Second regime of is er een beter alternatief?

- 1) Full Harmonisation → not feasible (general goods)

PEPP: Second regime of is er een beter alternatief?

1) ~~Full Harmonisation~~ → not feasible (general goods)

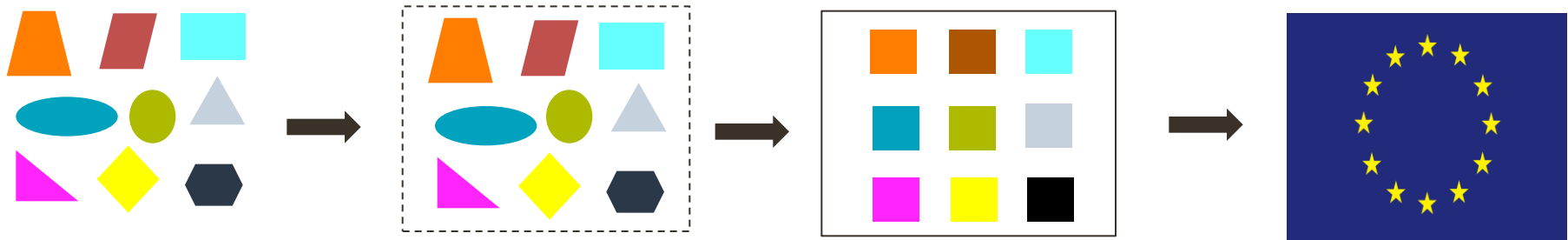
2) Minimal harmonisation & Mutual recognition

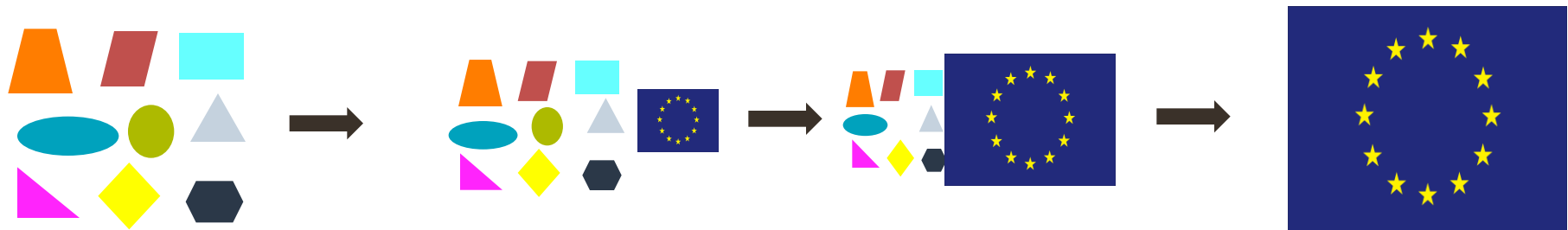
PEPP: Second regime of is er een beter alternatief?

1) ~~Full Harmonisation~~ → not feasible (general goods)

2) Minimal harmonisation & Mutual recognition

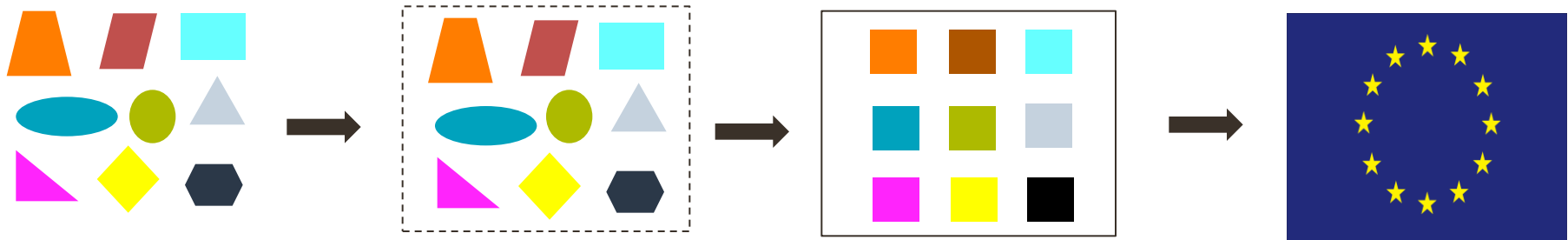
3) 2nd Regime (i.e. PEPP)

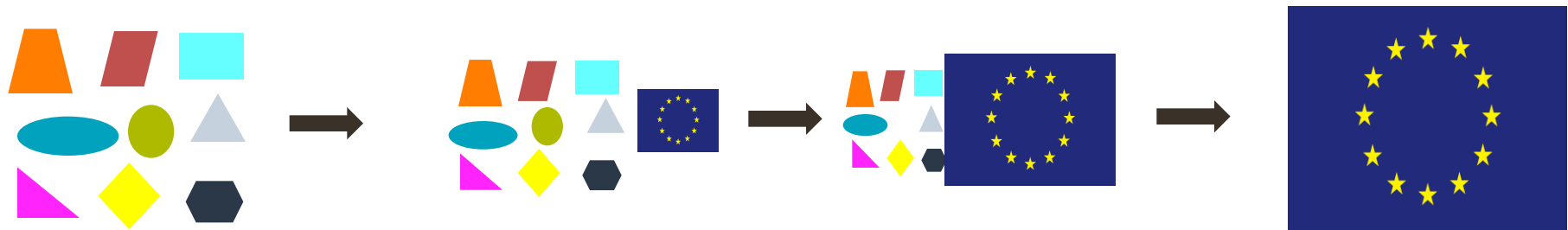
PEPP: Second regime of is er een beter alternatief?

1) ~~Full Harmonisation~~ → not feasible (general goods)

2) Minimal harmonisation & Mutual recognition

3) 2nd Regime (i.e. PEPP)

Alternatief: ELTIF aanpak; UCITS aanpak ??!?

Inhoud - NL Premieovereenkomsten en EU PEPPs

Wat gaat dit allemaal betekenen in de praktijk?

PEPP

van EU interne markt naar de Nederlandse pensioensector

Premieovereenkomst

van wetgeving naar concrete pensioenoplossingen voor sociale partners

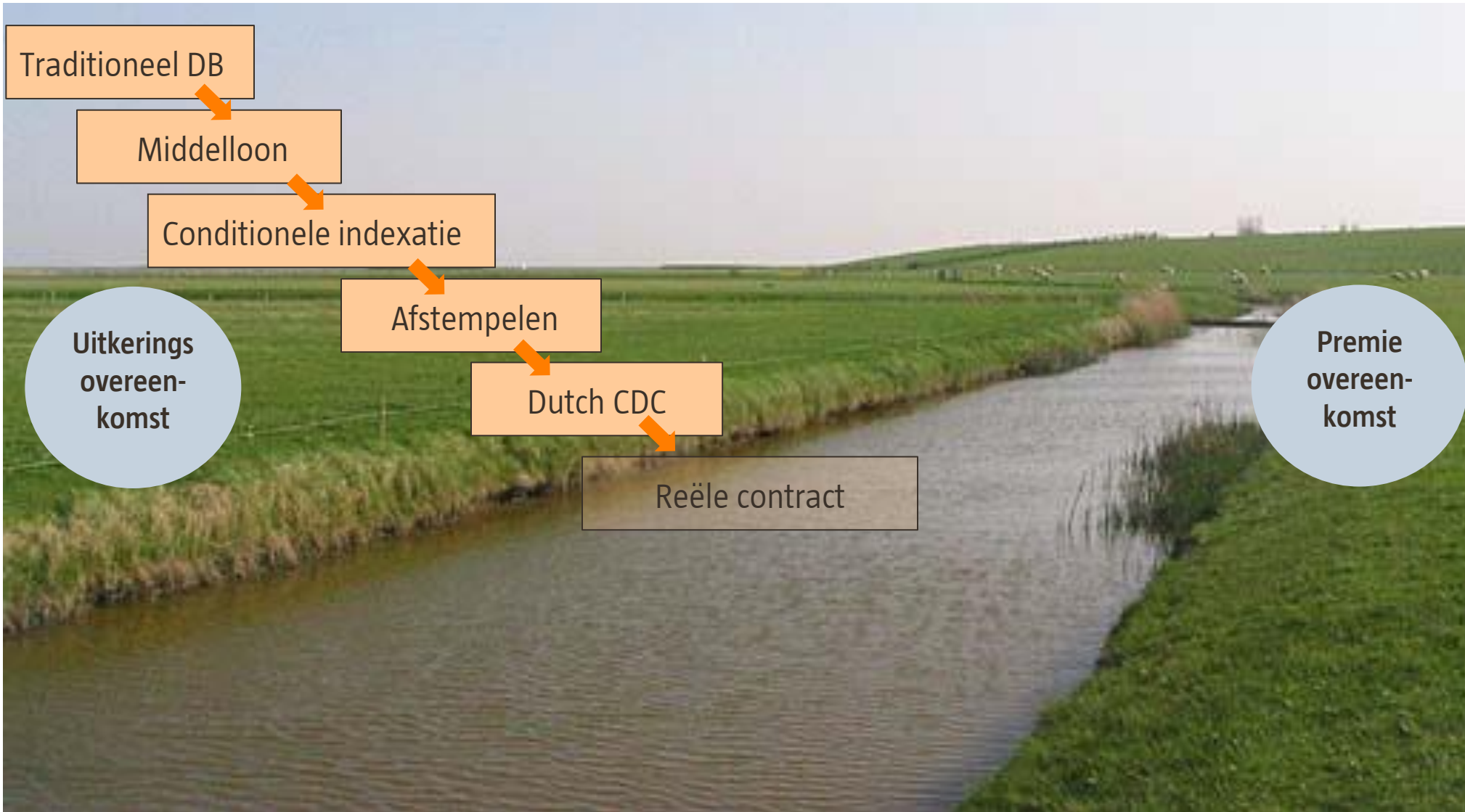
Premieovereenkomsten: evolutionair proces in Nederland

Uitkerings
overeen-
komst

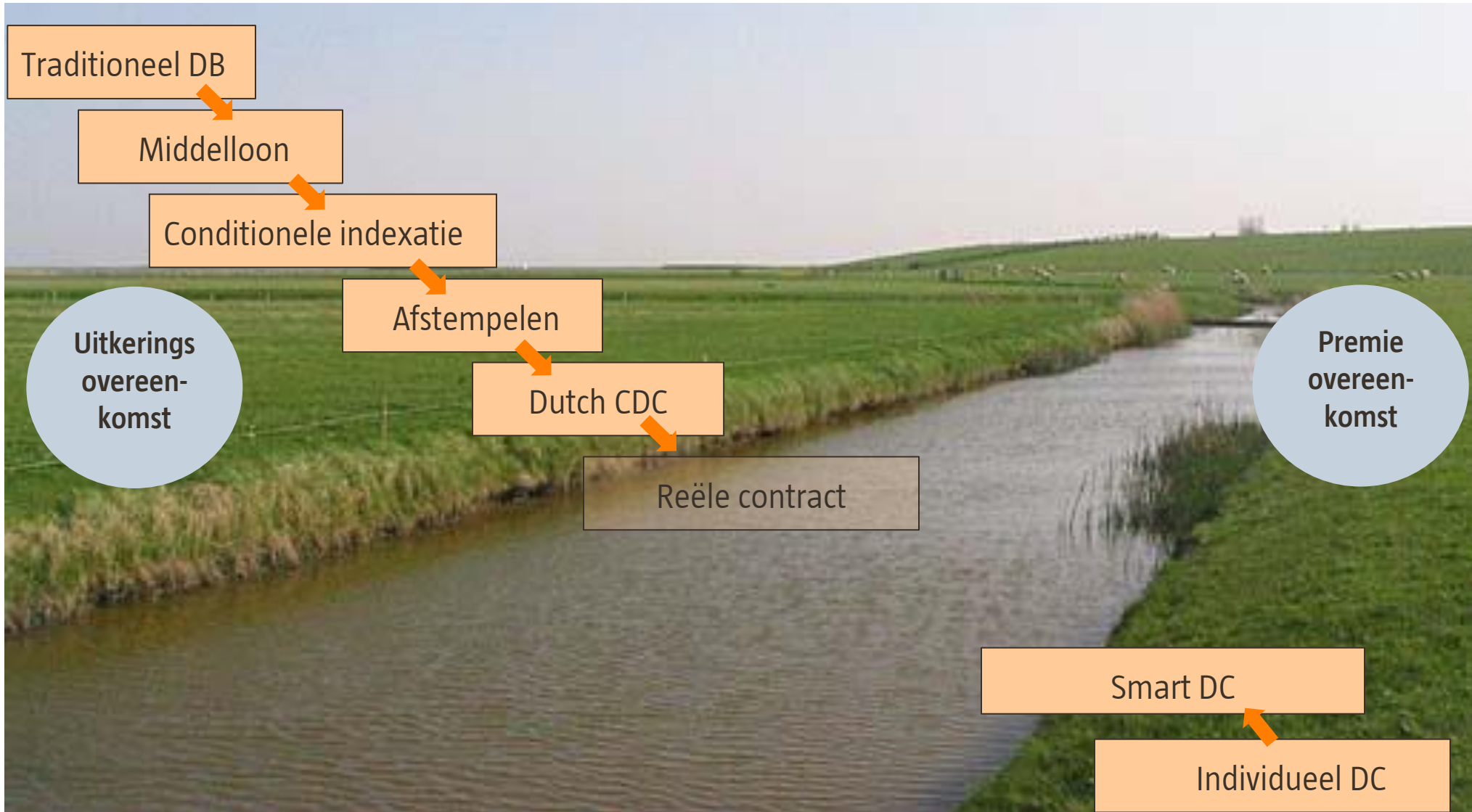
Premie
overeen-
komst

Premieovereenkomsten: evolutionair proces in Nederland

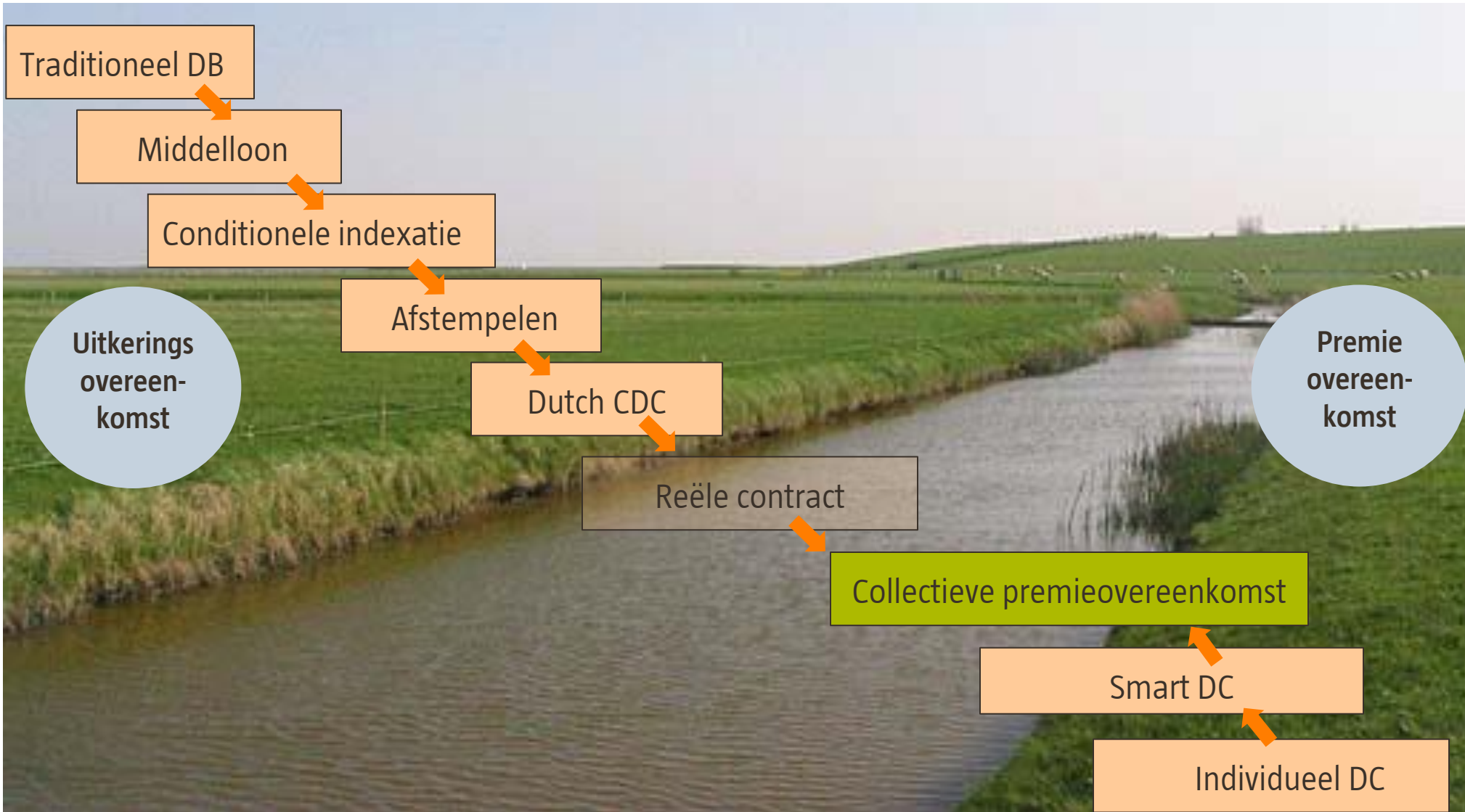

Collectieve premieovereenkomst: slaat brug tussen DB en DC (gulden middenweg)

Premieovereenkomsten: evolutionair proces in Nederland

Premieovereenkomsten: evolutionair proces in Nederland

Collectieve premieovereenkomst: slaat brug tussen DB en DC (gouden middenweg)

Toekomstbestendige pensioenregeling: De Gulden middenweg van Aristoteles

Het goede van DC:

- ✓ IFRS- proof / beheersbare pensioenlasten
- ✓ Expliciet contract (ex-ante afspraken vastleggen)
- ✓ Persoonlijke eigendomsrechten (geen doorsneesyst.)
- ✓ Keuzevrijheid voor deelnemers ("control")
- ✓ Maatwerk voor deelnemers/populatie
- ✓ Default opties (bescherming tegen onnodige risico's)
- ✓ Begrijpelijk pensioen / waardering / betrokkenheid

Het goede van DB:

- ✓ Solidariteit (risicodeling)
- ✓ Collectieve schaalvoordelen (uitvoeringskosten)
- ✓ Collectief pensioen (2^e pijler)
- ✓ Centrale rol sociale partners (professionaliteit)
- ✓ Paternalisme (kleine verplichtstelling, gemak)
- ✓ Hoge premieinleg (fiscale facilitering)
- ✓ Zachte uitkeringsgarantie (cond indexatie, afstempelen)

Collectieve premieovereenkomst: optimaal pensioenresultaat voor de deelnemers !!!!

Collectieve premieovereenkomst – afgepeld

- Premieovereenkomst met persoonlijke eigendomsrechten EN collectieve uitvoering en risicodeling
 - ✓ Gulden Middenweg voor beide sociale partners
 - ✓ Toekomstbestendig contract (financiële stabiliteit Nederland)
- Snelle beschikbaarheid medio 2016
 - groot draagvlak in sector
 - publieke consultatie zomer 2015; indiening wetsvoorstel; onmiddellijke werking
 - SER Variant 4 (invaren past services?)
- Beoogde aanpassingen in premieovereenkomst omvatten vier elementen (zie volgende pagina's voor toelichting):
 - a) DOORBELEGGEN
 - b) "INKOPEN"
 - c) (HERVER)DELEN
 - d) UITSMEREN SCHOKKEN

Twee varianten worden thans uitgewerkt in een wetsvoorstel

Geen/nauwelijks materieel verschil in pensioenresultaat voor de deelnemers !!!!

Collectieve premieovereenkomst – DOORBELEGGEN

- a) Verplichte uitkeringsgarantie vervalt (voor premieovereenkomsten). Wel levenslange uitkering
- b) Meer risicovol beleggen direct voor en na pensioendatum

Grootste deel positieve impact op verwachte hoogte pensioenuitkering komt uit nieuwe mogelijkheid om voortaan te kunnen DOORBELEGGEN

Collectieve premieovereenkomst – “INKOPEN”

* NB: Deze vorm van “Inkopen” niet verwarren met de traditionele definitie van inkoop bij een verzekeraar waarbij een garantie op uitkering wordt gegeven.

Op pensioendatum of eerder de persoonlijk gespaarde assets inbrengen in een “collectieve pot”

- a) (uitkeringsfase van) premieovereenkomsten vaker via pensioenfondsen (naast verzekeraar of PPI)
- b) pensioenknip en renteconversierisico op pensioendatum voorkomen (zoals in goede LC aanpak)
- c) persoonlijke pensioenrekening (kapitaal, eigendomsrechten) omzetten in collectieve pot (zachte aanspraak)
- d) door vervroegde (10 jaar voor pensioendatum) “inkoop” meer volume en grotere solidariteitskring creëren in collectieve pot
- e) beleggingen: standaard asset allocatie toepassen (i.p.v. maatwerk life-cycling beleggen per persoon)

Variant 1: WEL “inkopen” in de collectieve pot in de uitkeringsfase

Variant 2: NIET “inkopen”; behouden van de persoonlijke pensioenrekening in de uitkeringsfase

De verschillende elementen van “INKOPEN”, hun toegevoegde waarde voor pensioenresultaat van de deelnemers en keerzijde(n) worden nu afgepeld

Collectieve premieovereenkomst – (HERVER)DELEN

RISICO'S (HERVER)DELEN: Hoogte van pensioenuitkeringen afhankelijk van:

- a) Financieel (beleggings)resultaat
- b) Biometrisch resultaat
 - micro langlevens
 - macro langlevens

Delen (variant 2) of ook *herverdelen* (variant 1)

Indien herverdelen: in een gesloten of open systeem (met/zonder intergenerationele solidariteit)

Unbundling: biometrische risico's loskoppelen van financiële risico's en vervolgens "zelf" dragen en samen delen in collectiviteitskring óf extern onderbrengen

(NB: kortleven-, arbeidsongeschiktheid- risico in opbouwfase altijd extern gedekt)

HERVERDELEN brengt transparantie en waarderingsvraagstukken met zich mee

→ wetgever stelt randvoorwaarde ter borging persoonlijke eigendomsrechten

→ sociale partners kiezen zelf tussen variant 1 of variant 2

Collectieve premieovereenkomst – SPREIDEN

SCHOKKEN SPREIDEN: Fluctuatie in pensioenuitkeringen “smoothen” door schokken uitsmeren in de tijd

- Maximum periode (5 jaar)

SCHOKKEN SPREIDEN

- Kan in uitkerings- en ook in premieovereenkomsten
- Kan in beide varianten van de variabele premieovereenkomst

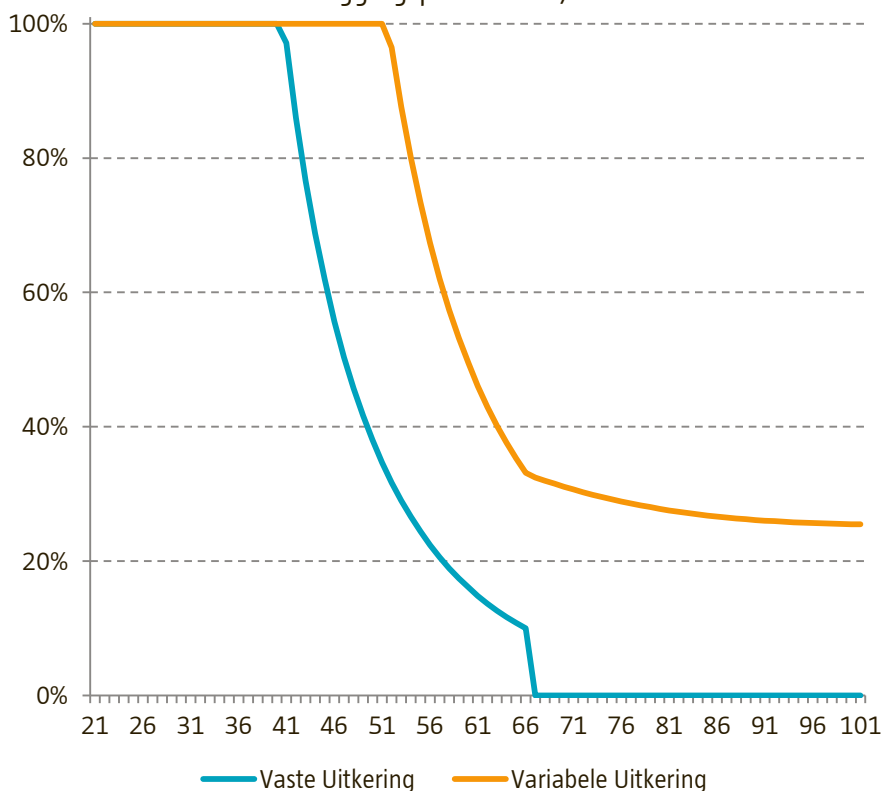
Nieuwe premieovereenkomst - Productontwikkeling

- Premieovereenkomst met variabele uitkering mag worden uitgevoerd door alle Nederlandse (en buitenlandse) pensioenuitvoerders
- We zien actieve Klantvraag:
 - Kan ik inkoop in pensioenfondsen worden vervangen door “inkoop” in pensioenfondsen?
 - Kan ik opgebouwde “vaste” DC rechten omzetten naar nieuwe “variabele” DC regeling?
- Verzekeringscomponent
 - met name longevity risk (deferred annuity, longevity cover)
- Decumulatie beleggingsstrategie
 - ✓ work in progress, afhankelijk van definitief wetsvoorstel
 - ✓ Beide varianten aanbieden
 - ✓ 2-Componenten aanpak → Pension Matching en Pension Return Fund
 - ✓ Klant-specifiek allocatiepad op basis van risicotolerantie → maakt maatwerk mogelijk

DC Life Cycle Beleggen – Doorbeleggen

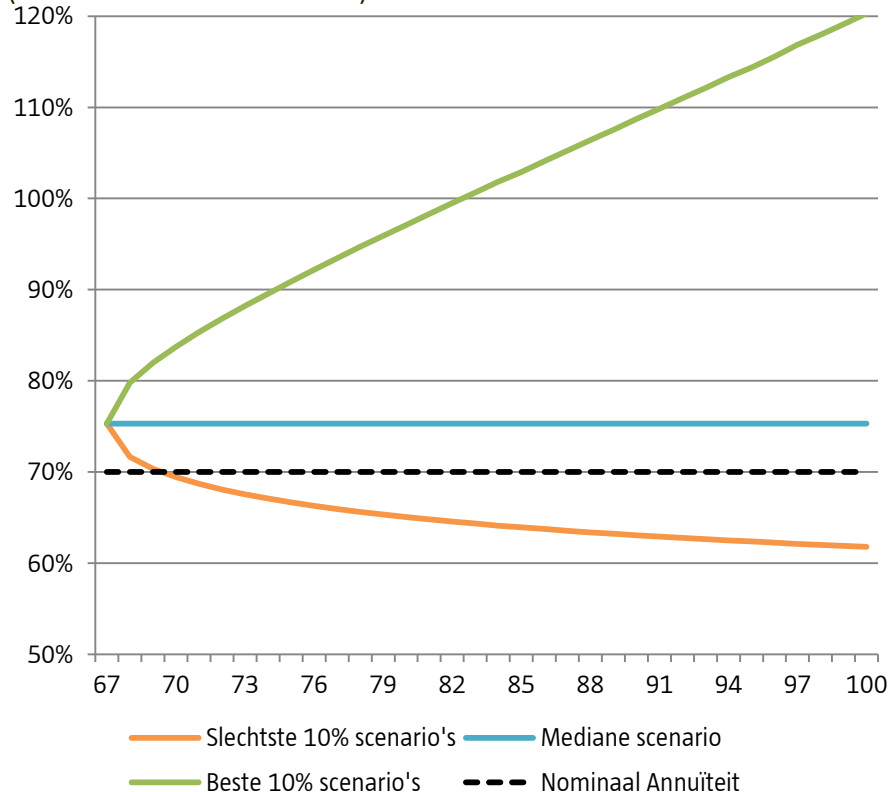
Aanpassing glijpad, langere beleggingshorizon resulteert in hogere allocatie zakelijke waarden

(risicovolle assets als % beleggingsportefeuille)

Vergelijking verwacht pensioenuitkering – vaste en risicodragende uitkering (voorbeeld)

(als % laatstverdiende salaris)

Zie Robeco inbreng in Netspar verband & Netspar paper Tom Steenkamp

Nieuw strategisch partnership in (internationale) DC pensioenoplossingen

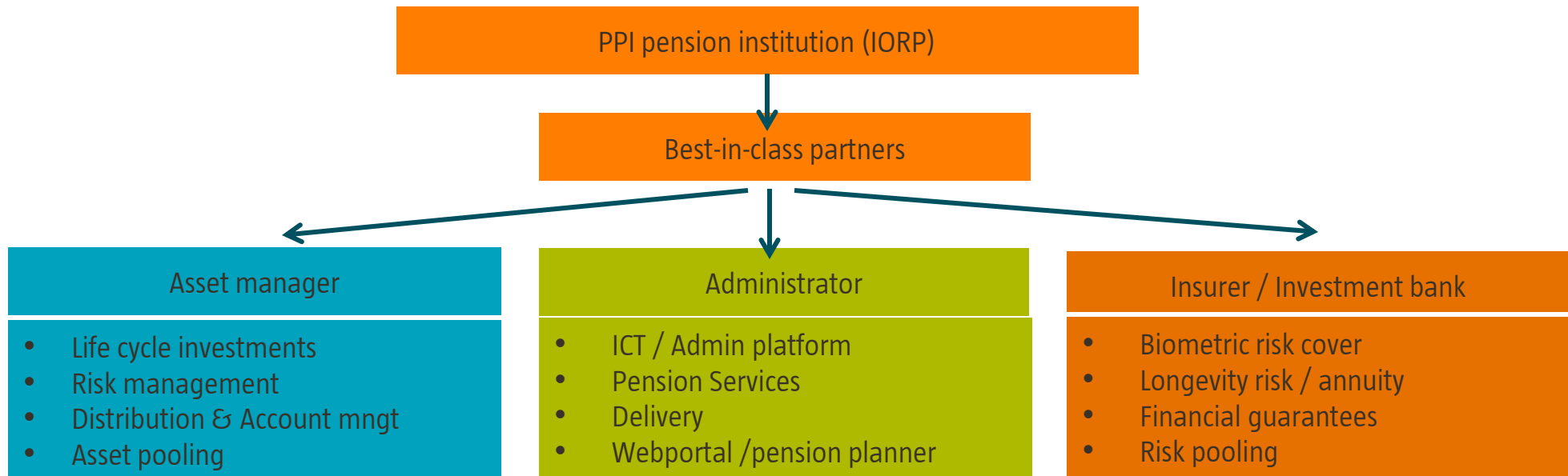
Robeco and i-PensionSolutions joining forces (Source: press release 30 June 2015)

- *Robeco PPI and i-PensionSolutions today announce their intention to join forces in the form of a merger of both PPI institutions.*
- *(.....) Robeco provides asset-management solutions and is responsible for its client relations. i-PensionSolutions offers best-in-class operational services including pension and insurance administration (.....) in close cooperation with its partner **Inadmin, part of APG.***
- *Note: **i-PensionSolutions** is the first truly "open PPI" in Europe, is designed and established by **Credit Suisse and Swiss Re** and will together with its selected partners offer a transparent and cost efficient pension platform.*
- *(.....) to expand further in the pension market in Europe and to play an active role in designing future-proof pension solutions in the rapidly changing Dutch and cross-border European pension market.*

Nieuw strategisch partnership in (internationale) DC pensioenoplossingen

Robeco and i-PensionSolutions joining forces (Source: press release 30 June 2015)

- **Robeco PPI** and **i-PensionSolutions** today announce their intention to join forces in the form of a merger of both PPI institutions.
- (...) **Robeco** provides asset-management solutions and is responsible for its client relations. **i-PensionSolutions** offers best-in-class operational services including pension and insurance administration (...) in close cooperation with its partner **Inadmin, part of APG**.
- Note: **i-PensionSolutions** is the first truly "open PPI" in Europe, is designed and established by **Credit Suisse and Swiss Re** and will together with its selected partners offer a transparent and cost efficient pension platform.
- (...) to expand further in the pension market in Europe and to play an active role in designing future-proof pension solutions in the rapidly changing Dutch and cross-border European pension market.

Jacqueline Lommen

Robeco

Executive Director European Pensions

Boardmember Robeco PPI

Tel: +31.10.224.1283

Mobile: +31.6.1131.7279

Email: j.lommen@robeco.nl

Belangrijke Informatie

- Deze informatie is met zorg opgesteld door Stichting Robeco Premiepensioeninstelling (Robeco PPI). Het is bedoeld om professionele partijen te voorzien van informatie over Robeco PPI's specifieke vaardigheden, maar is geen aanbeveling om financiële instrumenten te kopen of verkopen.
- De informatie in deze presentatie is uitsluitend bedoeld voor professionele partijen als bedoeld in de Wet op het Financieel Toezicht of personen die bevoegd zijn deze informatie te ontvangen op basis van andere van toepassing zijnde wetgeving.
- De informatie in deze publicatie is mede ontleend aan betrouwbaar geachte externe bronnen. Aan de informatie in deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend. Er wordt geen garantie of verklaring omtrent de juistheid of volledigheid gegeven, noch uitdrukkelijk, noch stilzwijgend.
- Dit document is niet bedoeld voor distributie aan of gebruik door enig persoon of entiteit in enige jurisdictie of land waar de plaatselijk geldende wet- of regelgeving een dergelijke distributie of een dergelijk gebruik niet toestaat.
- Historische rendementen worden alleen ter illustratie gegeven en zijn als zodanig geen weergave van de verwachtingen van Robeco PPI voor de toekomst. De waarde van uw beleggingen kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst.
- Alle copyrights, octrooien en andere rechten op de informatie in dit document zijn het eigendom van Robeco PPI. Er worden geen rechten van welke aard dan ook in licentie gegeven of toegewezen of op andere wijze overgedragen aan personen die toegang hebben tot deze informatie.
- Stichting Robeco Premiepensioeninstelling te Rotterdam (Handelsregister no. 51867680) heeft een vergunning van De Nederlandsche Bank te Amsterdam